

ספרי' — אוצר החסידים — לויבאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשרים וחמשה

היכל
שלישי

מאמר
בשברי לכם משה לחם

תקנ"ה

•

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי
(בעל התניא והשו"ע)
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה מכתב יד

על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י. 770 איסטערן פארקוויי
שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

MAAMAR BSHIVREI LOCHEM

Copyright © 2022 by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 774-4000 / Fax (718) 774-2718

Order Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / Fax 778-4148

www.kehot.com • editor@kehot.com

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch

All rights reserved.

Manufactured in the United States of America

פתח דבר

לקראת ש"ק פ' אמור הבעל"ט, הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה „בשברי לכם מטה לחם" תקנ"ה, מאת כ"ק אדמו"ר הזקן.

המאמר נדפס כאן בפעם הראשונה, מכתב-יד מעתיק.

לתועלת הלומדים והמעיינים, הוספנו בשולי העמודים מראי מקומות וציונים, ובראש הקונטרס – פאקסימיליא מהכתב יד.

*

הקונטרס נערך על ידי הרה"ת ר' אליהו שי' מטוסוב.

מערכת „אוצר החסידים"

ב' אייר, ה'תשפ"ב
ברוקלין, נ.י.

בשבר¹ לכס² מטה לחם ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד והשיבו לחמכם במשקל כו'. לכאורה נראה שהם קללות, אך באמת הם³ ברכות כמ"ש בזוה"ק. ולהבין הענין, הוא ע"ד מ"ש בזוה"ק⁴ תלת דרגין מתקשרין דא בדא, אורייתא וקוב"ה וישראל, וכולהו דרגא על דרגא סתים וגליא. דהנה אורייתא⁵ סתום וגליא וקוב"ה סתום וגליא. וביאור בחי' סתים הוא מה שאינו נראה ומושג ואינו מתלבש במקום כלל, ונק' סתימא⁶ דכל סתימין, פי', אפילו מהסתימא הוא נעלם וסתום ולית⁷ מחשבה כו'. ובחי' גליא הוא מה שאנו רואים עולם גשמי שהוא בחי' אלקות (בחי' מקום בעל ששה קצוות מעלה ומטה וד' רוחות העולם. ולכאורה לא יתכן לומר על בחי' גשמית שהוא בחי' אלקות). אבל באמת הענין הוא כן, כי אינ' עוד מלבדו, כתיב ומלכותו⁹ בכל משלה, וכל מה שאנו רואים בדצח"מ, יש בכל גשמי הנ"ל בחי' רוחני המח' אותו תמיד, והוא נק' ג"כ בחי' מקום, כמ"ש הנה¹⁰ מקום אתי. ופי' מקום אתי, שהחיות רוחני בחי' מקום כו', בטל לבחי' סתים שלמעלה מן בחינת מקום. כמו שאותיות המחשבה בטל כנגד השכל וכ"ש כנגד הדבור שהוא מקור להם, כך העולם שנברא באותיות התורה, כמאמר בעשרה¹¹ מאמרות נברא העולם, כלולים לו ית'. ולא כמו שסוברין העולם שצריך להכריח את עצמו לדביקות כדי להיפרד מעולם הזה לדבקה בו ית', רק אפילו בששה קצוות יש ג"כ בחי' אלקות. והוא מבחי' גליא של קוב"ה, כמ"ש ומלכותו בכל משלה, וכמ"ש ברוך¹² ה' מן העולם ועד העולם שהוא המשכה מבחי' סתום לבחי' גליא. וזהו פי' ברוך¹³ המקום ברוך הוא כו'.

235, וראה מזה לקמן בהמשך המאמר). וראה מאמר אדה"ז ד"ה להבין ענין שרש הקללות שבתוכחה, נדפס באוה"ת תבוא ע' תתצב. ובספר אגרות קודש כ"ק אדמו"ר האמצעי ע' רעה: וכמו ששמעתי מאאמור"ר זצלה"ה נ"ע בשרש ענין הקללות שבתוכחות מצד כח תוקף החסד המלוּבש בהן כו'.

(4) בזוה"ק תלת דרגין: זח"ג עג, א (וכן מצייין בלקו"ת שם מח, ב).

(5) אורייתא סתים וגליא: זח"ג קנב, א.

(6) סתימא דכל סתימין: זח"א מט, א. תקוני זהר בהקדמה ד"ה פתח אליהו. ועוד.

(7) ולית מחשבה: תקוני זהר שם: ולית מחשבה תפיסא ב'.

(8) אין עוד מלבדו כתיב: ואתחנן ד, לה.

(9) ומלכותו בכל משלה: תהלים קג, יח.

(10) הנה מקום אתי: תשא לג, כא.

(11) בעשרה מאמרות: אבות פ"ה מ"א.

(12) ברוך ה' מן העולם: תהלים קו, מח.

(13) ברוך המקום: נוסח הגש"פ.

(1) בשברי: נאמר בשבת פ' במדבר ערב חג השבועות תקנ"ה. נדפס כאן מכת"י 3125 (ריב, א). מאמר זה הוא נוסח אחר מלקו"ת בחוקתי מח, א. נוסח הנדפס כאן נמצא בשינויים בהכתב"י: 262 (לה, ג). 929 (קה, ב). 1250 (קפג, א – בכותרת: „אמרות טהורות שיצא מפיו של אדמו"ר נ"ע בשבת שהי' קודם השבועות תקנ"ה לפ"ק"). המאמר כאן הוא ממניח אחר שרשם בשעתו את המאמר, והוא בשינויים והוספות מהנוסח בלקו"ת. לכללות המאמר ראה גם ד"ה זה באוה"ת בחוקתי (כרך ד) ע' א'קפג. וד"ה זה בפלח הרמון (להר"ה מפאריטש) ויקרא ע' תקו וע' תקיב.

(2) בשברי לכס: בחוקתי כו, כו.

(3) הם ברכות כמ"ש בזוה"ק: עיין מאמר רשבי" במ"ק ט, ב: הנך כולהו ברכתא נינהו כו' (הובא בהגהת אדמו"ר ה"צ בלקו"ת כאן מח, ב. ובלקוטי שיחות ח"א ע' 283 ואילך מדייק באריכות הביאור שדוקא רשבי" שענינו גילוי בחינת סתים דאורייתא הוא שגילה ענין זה שהקללות הן ברכות, ועד"ז שם ח"ט ע' 283).

וגליא דאורייתא הוא פשטיות התורה, וסתום דאורייתא הוא כמ"ש בזוה"ק שהקלות של תוכחה הם ברכות, ואין אנו רואים זה עד שיבוא משיח במהרה בימינו ונגלה¹⁴ כבוד ה'.

וישראל שנשמותיהן קשורות בבחי' סתים, ואינם מגשמי' האלקות, עליהם נאמר הסתים דאורייתא והגלי' נאמר על אומות העולם שהם מגשמים אלקות. וע"כ נאמר ונתן¹⁵ ה' את האלות האלה על כו', אלות לשון רבים, שהם טורי¹⁶ דפרודא, כמ"ש גבי עשו נפשות¹⁷ לשון רבים, על אייבך, ואתה תשוב ושמעת בקול ה' כו', קול שהוא בחי' סתום שהוא המשכה כו'.

ולהבין הסתום שבתוכחה, דהנה כתיב בשברי לַכֶּם וכו', בשברי הוא ב' פירושים. א', לשון שבר¹⁸ מטה לחם, היא עץ חיים, כי התורה¹⁹ נק' לחם, ובה נאמר עץ²⁰ חיים למחזיקים כו', וזה נא' על הלוחות הראשונים שנשתברו, שהם היו חיינו, חירות²¹ ממ"ה ומשעבוד מלכויות, ולאחר שנשתברו נשתלשלו בדברים גשמיים. והפי' הב' הוא לשון שבר²² לנו מעט אוכל, והוא תבואה. ושניהם עולין בקנה אחד, כי תבואה היא ג"כ לחם, ולחם מחי' את האדם.

אך להבין איך²³ מחי' הצומח האדם שהוא למעלה ממנו בבחי' חי' מדבר. אך בחי' עץ חיים הוא למעלה מהאדם, והחיות שבצומח נשתלשל מעץ חיים שהם לוחות שנשתברו כו'. וכמו שהלחם גשמי זן את הגוף, כך התורה שנק' לחם זן את הנפש אף שנשתלשל בדברים גשמיים כו'.

אך מפני מה אין לוקחים חיות ממנו. אך הענין, כמו בלחם גשמי, אפילו בלחם חטה שהוא טוב מאד, אם לא יאפה אותו תחלה ויאכל אותה עיסה כמו שהיא, בוודאי לא יחי' אותו כלל, כי היא תחי' דבר בפני עצמו והוא ג"כ דבר בפני עצמו, ולא יתעכל בקרבו ולא נעשה דם, והדם²⁴ היא הנפש, כמ"ש כי²⁵ נפש הבשר בדם הוא. כך עד"מ הוא התורה, כי חטה²⁶ הוא כ"ב אותיות התורה,

(21) חירות ממ"ה [ממלאך המות]: ראה שמור' רפלב"ב. פמ"א. ז. זח"א לז, ב.
(22) שברו לנו מעט אוכל: מקץ מג, ב. ועוד.
(23) איך מחי' הצומח האדם: ראה בענין זה: לקו"ת להאר"ז ל' פ' עקב. פע"ח שער יוהכ"פ (שכ"ז) פ"א. כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) סימן קצד. ובכ"מ.
(24) והדם היא הנפש: פ' ראה יב, כג.
(25) כי נפש הבשר בדם הוא: אחרי יז, יא.
(26) חטה הוא כ"ב אותיות התורה: זח"ג קפח, ב. תקוני זהר תיקון ס"ט (קיד, ב).

(14) ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.
(15) ונתן ה' את האלות האלה... על אייבך, ואתה תשוב: ע"פ נצבים ל, זח.
(16) טורי דפרודא: זח"א כט, ב. קנח, א. ועוד.
(17) נפשות לשון רבים: וישלח לו, ו. ראה ויקר' פ"ד, ו. רש"י ויגש מו, כו.
(18) שבר מטה לחם: יחזקאל ד, טז: הנני שבר מטה לחם בירושלים ואכלו לחם במשקל גו'.
(19) התורה נק' לחם: חגיגה יד, א. ובכ"מ.
(20) עץ חיים: משלי ג, יח.

בשברי לַכֶּם — תקנ"ה

ז

וכשאדם לומד ומתפלל ועושה צדקה, אך שלא יאפה בתחלה כמארז"ל²⁷, אזי אינה מחי' אותו כלל, כי התורה תהי' דבר בפני עצמו והוא ג"כ דבר בפני עצמו כמו העיסה כו'.

והעצה לזה, שיאפה אותה היטב. אך איך יאפה אותה, דנודע שהתורה²⁸ ניתנה אש שחורה ע"ג אש לבנה. וביאור הענין, אש לבנה הוא דבר תענוג הנראה לעין כל, ואש שחורה הוא דבר שנוער בפנים ואינו נראה מבחוץ, רק בוער בקרבו, מחמת חולת אהבה לו ית', כמ"ש סמכוני²⁹ באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה כו'. אף שנראה מבחוץ שהוא בשמחה, ואין לו שום מרה שחורה, מ"מ הלב שהוא פנימיות שלו, צועק בקרבו לו ית', כמ"ש צעק³⁰ לבם אל ה'.

וזהו ואפו בתנור אחד, שיאפה התורה והתפלה או מעשה הצדקה בהתלהבות אש שחורה על שהוא רחוק מא', ואז בחי' זו הנ"ל, אפילו הלכות איסור והיתר זכאי וחייב כשיאפה אותו כו' נעשה עמו אחד באחד³¹, ואז מתקשרין באורייתא, כי בלא זה האפי', הוא דבר בפני עצמו והתורה הוא דבר בפני עצמו, אבל באפי' כנ"ל נעשה בקישורא חדא.

ולהבין מ"ש ואפו עשר נשים בתנור אחד. דהנה נודע שבכל איש ישראל יש עשר בחי', ג'³² אמות וז' כפולות שהם ז' מדות, ושל אמות הן הג' שכלים. ומפני מה נק' נשים, מפני ב' בחי' טעמים. א', בעבודת ה' שלומד ומתפלל ועושה צדקה ושאר מצות, אך לא מהתעוררות שלו, רק שרואה אחרים עושין כן, ומחמת זה נתעורר ג"כ ללמוד ולהתפלל אפילו שלא בפני עצמו, אך מחמת שהוא מקבל זאת מאחר, כמאמר הולך³³ את חכמים יחכם, והרי כל עשר בחי' שלו הם בחי' איך שמקבל המדות שלו מאחרים. ולפי האמת יותר נק' ג"כ בבחי' נשים, אפילו מה שהוא מהתעוררות עצמו, כי זה המדה שעושה אינה שלו, רק מבחי' נשים, שמקבל מבחי' שלהבת³⁴ י"ה, שבחי' זו יש בכל איש מישראל, והרע שיש לו הוא משלו, כי אין³⁵ רע יורד מלמעלה. לכן מים³⁶ רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, כי הטוב הוא מקבל משלהבת י"ה ואינו שלו כנ"ל.

32) ג' אמות וז' כפולות: לשון הס' יצירה פ"א מ"ב. וראה תניא ריש פ"ג.
33) הולך את חכמים יחכם: משלי יג, כ.
34) שלהבת י"ה: שה"ש ח, ו: רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה.
35) אין רע יורד מלמעלה: ראה בר' פנ"א, ג: אין דבר רע כו'. ובמצויין עוד בלקו"ש ח"ט ע' 134 הערה 14.
36) מים רבים לא יוכלו לכבות: המשך הכתובים – שה"ש שם, ז.

27) כמארז"ל: כן הוא בכת"י, ואוצ"ל: כמשי"ת [כמו שיתבאר]. וראה גם לקו"ת בהר"מ, ב"ד (ועיין שם בענין „גרסה נפשית“). המשך תער"ב ח"ג ע' א"רנח.
28) שהתורה ניתנה אש שחורה: תנחומא ר"פ בראשית. דבר"פ ג', יב. שהש"ר פ"ה, ט.
רש"י שה"ש ה, טז (ד"ה שחורות). ועוד.
29) סמכוני באשישות: שה"ש ב, ה.
30) צעק לבם אל ה': איכה ב, יח.
31) אחד באחד: זח"ב קלה, א.

וזהו ה'י³⁷ בעיניך כרשע, אפילו לומד תמיד ומתפלל תמיד יהי בעיניו כרשע.

וזהו פי' אני³⁸ ה' לא שנית, וכבודי³⁹ לאחר לא אתן ותהלתי, היא התורה, לפסילים, דהיינו שהוא דבר בפני עצמו, אפילו שהוא לומד ועושה צדקה, כי מאחר שאינו מקושר באורייתא.

וזהו ואפו עשר נשים, הם עשר בחי' הנפש, לחמכם דווקא, שיכלל הלחם בו, ויקח חיות ממנה בתנור אחד, שהוא לומד באפי' באהבה כו'.

ואכלתם ולא תשבעו, והוא ג"כ כנ"ל שהוא ברכה, כמ"ש אוהב⁴⁰ כסף לא ישבע כסף. ובעבודת ה' צריך להיות ג"כ כך שלא ישבע בד"ת שלו, שלא יתישנו אצלו, אף שלמד מסכתא א' כמה פעמים, יהיו בעיניו כחדשים, כמארז"ל בכל⁴¹ יום יהיו בעיניך כחדשים, כמ"ש גבי קוב"ה מי⁴² איכא זקנה קמי', שהוא מחדש⁴³ בכל יום מעשה בראשית, תחלה יום ואח"כ לילה ואח"כ יום חדש ממש, ככה יהיו אצלו ד"ת חדשים. וכל זה כשיאפה, כי זה שמתישנים אצלו הוא מחמת שלא נתקשר עם כו' כנ"ל ולא אפה כו'.

והשיבו לחמכם במשקל, שהוא ע"ד ושקל⁴⁴ בפלס הרים כו'. ודוק וד"ל.

ממטה למעלה בבחי' משקל כמ"ש ושקל בפלס הרים שהוא בבחי' שלמעלה מבחי' הרים שבו שוקל הרים ונקרא מתקלא בזהר כו'. וראה עוד ע"פ ושקל בפלס הרים, בלקו"ת נצבים מה, א: וזהו ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים, כי הנה הרים וגבעות הם בחי' ומדריגות האהבה, כי ב' בחינות הם הרים וגבעות, גבעות הם במדריגתן למטה מבחי' הרים כי גבעות אינן אמהן שמקבלין מן ההרים והוא בחי' אהבה בחיצוניות הלב הנלקח מטעם ודעת והתבוננות בגדולת ה' כו'.

37) ה'י בעיניך כרשע: נדה ל, ב.
38) אני ה' לא שנית: מלאכי ג, ו.
39) וכבודי לאחר לא אתן: ישעי' מב, ח.
40) אוהב כסף לא ישבע כסף: קהלת ה, ט.
41) בכל יום יהיו בעיניך כחדשים: ספרי ופירש"י ואתחנן ו, ו.
42) מי איכא זקנה קמי': יבמות טז, ב.
43) מחדש בכל יום מעשה בראשית: ע"פ ברכת יוצר.
44) ושקל בפלס הרים: ישעי' מ, יב. וראה לקו"ת בחוקותי שם מת, ג: והשיבו לחמכם במשקל פי' שישב התורה ע"י אפייה הנ"ל